

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Na starem temelju

Ker stojimo pred občnim zborom naše Jugoslovanske strokovne zveze, se nam zdi potrebno ugotoviti tole:

Jugoslovanska strokovna zveza gleda nazaj na že skoro štiridesetletno delo krščanskega delavstva s ponosom. Kakšni viharji so v tem času že vršali nad našo delavsko organizacijo, s katero je Krek začel leta 1894! Najprej je bilo treba zlomiti odpor konservativnih krogov katoliške stranke, ki sicer delaveu kot človeku niso bili neprijazni — saj je takrat odmevala po svetu znamenita Leonova okrožnica o delavskem vprašanju — pač pa se jim je bilo težko izbežati vseh čuvstveno vkorenjenih predsodkov stoletnega družabnega reda, ki je delavskemu stanu odkazal vseskozi podrejen položaj. Tudi se takrat na družbi še niso tako silno kazale posledice velekapitalističnega izkoriščevalnega sistema. Starim krščanskim socialistom je še danes v spominu, kako silne boje je imel Krek z drugimi vodilnimi osebami stranke, ko je predlagal za državni zbor Gostinčarja. Silna volja je ta odpor premagala in do vojne je šla organizacija našega delavstva precej gladko. Seveda takrat kapitalizem še ni bil na svojem višku in nasprotje med delavcem in delodajavcem posebno pri nas še ni bilo izostreno.

Po vojni se je začela druga doba. Boj zoper velekapitalizem, ki se je po povojni dobičarski kugi razmahnil v nedoglednem obsegu in z nepremagljivo močjo zajel prav vse kroge, je bilo treba izvojevati na vseh frontah: delavstvo je bilo oblegano od vseh strani. Toda ta naskok je delavstvo dobro zdržalo, ker je svoje predvojne organizacije le še okrepilo in ker se je v strokovnih vprašanjih med delavstvom brez razlike pokazala enotnost interesov. Tudi naša Jugoslovanska strokovna zveza se je skupne borbe delavstva udeleževala s svojo krepko strnjeno strokovno organizacijo in se ni dala zapeljati na nobena stranpota, kamor bi jo bili radi zvalili ljudje, ki bi bili naše delavstvo radi vpregli v strankarski voz delavstvu tujih in nasprotnih ciljev in interesov. Naše delavstvo je ostalo neomajno zvesto načelom Krekovega krščanskega socializma v borbi zoper vsako izkoriščanje, zoper trotovske dobičkarstvo na račun delavčevega truda in znoja, zoper bogatenje brez poštenega in občekoristnega dela, zoper tlačenje delovnega ljudstva in politično ter gospodarsko nadvlado kapitalističnega razreda za pravično družbo, ki sloni na Kristusovi zapovedi pravice in ljubezni.

Na tem temelju bo ostalo naše delavstvo in ga ne bo niti za ped zapustilo tudi v sedanjih tretjih dobi, ko se zaganjajo vanj valovi vseobče zmede, ko vstajajo najrazličnejši mesije in preroki in ko izgleda ves svet ko ena sama

Nov statut osred. urada za zavar. delavcev

Kakor izvemo, je minister za socialno politiko pred kratkim podpisal nov statut, ki ureja organizacijo socialnega zavarovanja na podlagi zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922.

Novi statut še ni bil objavljen, zato se v podrobnosti njegove vsebine danes ne moremo spuščati. Pravijo pa, da novi statut povečava doseданjo samostojnost okrožnih uradov in da je smatrati to za prvi skromni korak k samostojnosti okrožnih uradov, kakor to zahtevajo interesenti, zlasti delavstvo.

V kolikor se smemo zanesti na časopisna poročila, pa že danes lahko ugotovimo, da bo organizacija zavarovanja ostala do malega ista kot doslej. Središnji ured je in bo ostal nosilec zavarovanja, ker tako določa zakon, katerega statut ni izpremenil in ga tudi ne more.

Vsa samostojnost okrožnih uradov po novem statutu obstoji v tem, da bodo smeli okrožni uradi nastavljeni uslužbenec in jim predpisovati delovni čas. Nastavitev ravnatelja, njegovega namestnika ter glavnega knjigovodja in šef-zdravnika pa bo še vedno odvisna od osrednjega urada. V ostalem pa bo še dalje veljala pragmatika za nameščence Osrednjega urada.

V gospodarskem oziru zavarovanja statut določa, da Okrožni uradi oziroma glavna skupščina — ki je pa ni — sklepa o letnih proračunih in to samo v kolikor tiče upravnih in organizacijskih stroškov urada. Pa tudi te proračune mora odobriti osrednji urad, če vsebujejo sistemizacijo novih službenih mest, ali pa če je zaključil okrožni urad poslovanje v zadnjem letu z deficitom, in končno tudi, če znašajo po proračunu upravni stroški nad 2% več, kot znašajo povprečni upravni stroški onih okrožnih uradov, ki imajo nad 20.000 članov.

Osrednji urad ima pravico odločevati o denarnem prometu in nalaganju gotovine okrožnih uradov. Novi statut točno določa kako morajo okrožni uradi gospodariti z denarjem. Iz letnih prebitkov morajo ustanoviti za izredne izdatke in primanjkljaje poseben rezervni sklad. Dokler ta sklad ne bo dosegel enoletnih povprečnih izdatkov okrožnega ura-

norišnica. V tem času bo naše delavstvo, še tesneje strnjeno v svoji Jugoslovanski strokovni zvezi, mirno nadaljevalo svoje delo za delavske koristi na stari in izkušeni podlagi svojega ustanovitelja. Naj se drugi prerekajo, kolikor se hočejo, mi bomo gledali, da naše delavstvo ostane enotno in trdno na temelju krščanskega socializma, z Jugoslovansko strokovno zvezo na čelu v delu in borbi za v resnici krščanski družabni red!

da tekom zadnjih petih let, se mora v ta sklad volirati najmanj 50% čistega prebitka. Okrožni uradi po novem statutu le upravljajo premoženje, zato si je osrednji urad po novem statutu pridržal poostreno kontrolo nad upravljanjem denarja. Okrožni uradi morajo mesečno predkazovati osrednjemu uradu ves za osrednji urad pobrani denar (za neugodno zavarovanje, borze dela, Delavsko zbornico itd.). Sicer morajo plačevati zamudne obresti. Urad, ki bi dva meseca v teku enega leta tega denarja ne oddal, dobi posebnega odposlanca osrednjega urada, ki mora preskrbeti osrednjemu uradu denar.

V tem obstoji vsa pevečana samostojnost okrožnih uradov. Če že več let poudarjamo, da tako delodajalci kakor delojemalci zahtevajo resnično samostojnost okrožnih uradov, bi bilo vsekakor treba enkrat ugotoviti, kdo ima še interes, da tej samostojnosti nasprotuje in s tem tira socialno zavarovanje v vedno večje gospodarske težkoče, ki bodo prej ali slej to zavarovanje upropastile.

Delavstvo, ki ima na tem zavarovanju največ interesov, odklanja take statute in vstraja pri svojih prvotnih zahtevah za popolno samostojnost okrožnih uradov, katerim mora načelovati od delavstva izvoljena uprava.

Monopolizacija vajencev

V zadnjem času se obrtniki zelo razburjajo, ker so se strokovne organizacije začele pobližje zanimati za vajeniško vprašanje. Radi tega se od strani obrtnikov vajencem prepoveduje, da se v njih udeležujejo. Opozarjamo samo na eno, kar smo že ob priliki povedali: v smislu zakona o zaščiti delavcev kakor novega obrtnega zakona imajo vajenci prav tako pravico združevanja, kakor vsi ostali delavci. Zakaj neki se tako pridno organizirajo obrtniki in industriji? Ako so organizacije tako brez pomena, naj vozi kar tako vsak zase. Torej, kar delate sami, nimate nikake pravice prepovedovati drugim. V kolikor se bo z vajenci boljše ravnalo, toliko bo tudi manj upravičenosti do kritike. Kritika pa je danes vendar še dovoljena. In tega nihče ne more zanikati, da je pri vajeniškem vprašanju v resnici vse rožnato. Sicer pa se temu prav nič ne čudimo. Saj se še pomočnikom, ko so vendar samostojni, na vse možne načine onemogočuje delo v strokovnih organizacijah. Zares čudno, za enega naj bi veljalo vse, za drugega nič. Le malo več razsodnosti in objektivnosti, pa se bo tudi to dalo prenesti.

Na drugi strani pa ne moremo mirno preko tega, da se tudi med delavstvom nahaja nekdo, ki si v »Delavcu« z dne 25. maja v tem pogledu lasti monopol. V tem primeru je to, kar smo preje navajali, težko osporavati, ker bi potem lahko trdili, da smo delavci prav tako ozkosrčni. To vprašanje, kakor tudi druga, smatramo za javna vprašanja in imamo vsi, ki se borimo za dostojanstvo človeka, pravico, da se borimo proti onim, ki tega nočejo priznati. Nihče nima tedaj ne na eni, niti na drugi strani monopola. Zdi se nam, da baš taki nastopi ovirajo uspehe in jemljejo delavstvu resnost, katero v tem času bolj ko kdaj preje potrebuje.

Poročila z delavskih bojišč

Vinčar

Jarenina. Občni zbor naše skupine se je vršil 21. maja ob lepem številu viničarjev. V imenu odbora so poročali tov. Roj, Gornik in Stožer. V debati je tov. Janez Ferik posebej ožigal škodljivo nevednost in nezavednost še mnogih viničarjev, ker se ne organizirajo. Posebno hvaležnost je izrazil nad dejstvom, ker mu je ravno organizacija pomagala s 700 Din posmrtninske podpore, ko mu je umrl oče. Zvezo je zastopal njen tajnik. Pristopili so številni novi člani. Jareninčani, le naprej! Vsi v strokovno organizacijo, čez vse ovire in nasprotstva!

Svetinje. Na praznik Vnebohoda je bil tučaj občni zbor skupine. Udeležba bi v tako izrazito viničarskem kraju morala biti boljša. Siromaštvo in obup škodujeta našemu pokretu več, kakor pa nasprotniki, katerih tudi tukaj ne manjka. Namesto dosedanjega predsednika skupine, ki je odstopil, ker mu zveza zaradi skoraj enoletnega dolgovanja članarine ni mogla izplačati posmrtninske podpore, je bil izvoljen tov. Franc Miško. Le v slogi je moč in samo v borbi je uspeh!

Kapela. V nedeljo 28. maja smo imeli s e d m i redni občni zbor. Vkljub nalivom, blatu in pomanjkanju obutve ter obleke, so skoraj vsi člani prišli na zborovanje. Iz Ljutomera je prispel tudi tajnik zveze. Za odbor skupine so poročali: tajnik tov. Kozar, blažajnik Vrbančič in predsednik Vaupotič. Za nadzorstvo tov. Fekonja. Debata po podanih poročilih je bila jako živahna in stvarna. Ugotovljalo se je, da je bil kapelskim viničarjem zaslužek znižan med viničarskim letom, kar je pa protipostavno. Največji škodljivci naše borbe pa so predvsem vsi neorganizirani viničarji in tisti delavci, ki imajo tu v okolici svoja posestva ter hodijo kot dminarji delat v vinograde. Ako bi vsi držali skupaj ter poznali vsaj malo discipline, kadar gre za nas vse, bi danes ne delali za zmanjšano plačo, katera že prej ni bila nikjer nad 10 Din. Ugotovilo se je, da številni šafarji najhujše izpodkopavajo položaj viničarjev v našem kraju. Dva- ali tri oralni vinograd, katerega viničar z lahkoto opravi, pa ima že šafarja. Ta ima lepo plačo, ne dela pa nič, razen načrte, kje bi se še dalo viničarju kaj odtegniti, da bi bil vinograd rentabilnejši, da bi plača šafarju ostala sigurnejša, ali kako bi se dalo viničarja pri vinogradniku čim bolj naslikati kot lenuha, nezanesljivega in nevedčega v stroki, ki bi vinograd najbrž takoj upropastil, če bi ne bilo njega — šafarja. To pa zato, da se v vinogradnikih ustvari prepričanje, da je šafar bolj potreben kakor pa viničar. Ako bi šafarji viničarje napram gospodarjem hvalili, bi ti gotovo prišli do prepričanja, da bi dobro plačanega, dostikrat brezdelnega in v resnici nepotrebnega šafarja odslovili in bi delali s samimi viničarji, katerim bi po pravici in tudi lažje dali večji zaslužek. Marsikateri šafar mesečno sam zasluži več, kakor pa deset viničarskih družin. Zato bodi v krizi vnoogradništva obravnavano tudi vprašanje šafarjev, ne samo viničarjev in njihovega zaslužka, ki se ne sme odtegovati.

Ljutomer. Občni zbor skupine se bo vršil na binkoštni ponedeljek po rani sv. maši v Katoliškem domu v Ljutomeru. Vsi člani skupine pridite!

Kemični delavci

Moste. Radi ustavitve kemične tovarne se volitve delavskih obratnih zaupnikov v januarju niso mogle izvršiti. Inspekcija dela je dala zagotovilo, da se bodo volitve mogle izvršiti takoj, ko bo tovarna zopet v obratu in bo delavstvo zaposleno. Kakor znano, je 20. marca tovarna zopet pričela obratovati in je bilo isti čas do malega vse delavstvo sprejeto nazaj v delo. Volitve obratnih zaupnikov bi se torej morale vršiti že ob koncu marca ali najpozneje v začetku aprila. Ne vemo iz katerih razlogov bodo volitve šele v juniju. Volitve mora po ministrskih navodilih izvesti volivni odbor, katerega tvorijo dosedanja zaupniki v podjetju. Dosedanji zaupniki v kemični tovarni bi se morali zavedati, da je njihova funkcijska doba potekla z dnem 31. decembra 1932 in da so potem fungirali samo še kot volivni odbor za izvedbo novih volitev. Če so se tega zavedali, bi morali tudi takoj po 20. marcu ukreniti vse potrebno za čimprejšnjo izvolitve novih zaupnikov. Tega pa bodisi zavestno ali podzavestno niso storili, kakor da bi bile v kemični tovarni tako briljantne razmere, da zaupnikov sploh ne bi bilo treba. S tem

so pač zagrešili, da je delavstvo po njihovi krivdi že skoraj tri mesece brez zakonito izvoljenih zaupnikov. Kakor je iz razgleda na tovarniški deski razvidno, se bodo volitve končno vršile 15. junija. Morda se volitve tudi še sedaj ne bi vršile, če ne bi naša »Strokovna skupina kemičnih delavcev« vsestransko pritiskala, da se morajo vršiti. Je pa naša strokovna skupina kemičnih delavcev tudi upravičena, da zahteva red, pa najsi bo to od obratnih zaupnikov, obratnega vodstva ali oblasti, če so pri tem prizadete pravice in interesi delavstva. Organizacija, v kateri je včlanjenih nad 60 delavcev te tovarne, ne more mirno gledati nezdravih in za delavstvo škodljivih razmer v tovarni. Obratni zaupniki so po zakonu dolžni, da skrbijo v podjetju za zaščito interesov delavstva. Gotovo pa je, da obratni zaupniki le tedaj uspešno vršijo svojo nalogo, če imajo zadostno oporo v delavstvu. Že večletna izkušnja nam jasno dokazuje, da obratni zaupniki le tam uspevajo, kjer jim je v oporo močna strokovna organizacija. Tudi v kemični tovarni smo bili priča, da so bili zlasti zadnji zaupniki le na papirju, ker so dejansko le malo prišli v poštev. To pa v bodoče ne sme biti, ker bi bilo v tem primeru boljše, da jih sploh ni. V kolikor vemo, bosta pri volitvah nastopili dve kandidatni listi. »Strokovna skupina kemičnih delavcev« je vložila svojo kandidatno listo, na kateri so kandidati, ki bodo brez dvoma nepristransko, stvarno in neustrašeno vršili svoje naloge v mejah zakonitih predpisov. Delavstvo mora biti točno obveščeno, kaj delajo obratni zaupniki. Delavstvo neče, da bi bila samo ena oseba, ki bi predstavljala obratne zaupnike in bi brez kontrole izvrševala kake korake, pa naj bo to kjerkoli. Pri tem ne gre za nezaupanje posameznemu zaupniku, temveč gre za to, da se izključi vsak predsodek nezaupanja s strani delavstva napram zaupnikom. Delavstvo kemične tovarne opozarjamo na razmere v tovarni, katerim je v veliki meri vzrok, ker ni bilo niti delavstvo, niti obratni zaupniki na svojem mestu. Da tudi v bodoče ne bo delavstvo kemične tovarne pobiralo same krivice, naj se zgrne v enotno organizacijo »Strokovne skupine kemičnih delavcev« in naj pri volitvah obratnih zaupnikov glasuje za njeno kandidatno listo.

Rudarji

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev pozivlje vse zaostankarje naročnine na »Delavsko Pravico«, da isto poravnajo pri odboru skupine ali po položnicah. V slučaju neplačevanja smo primorani dotičnim list ustaviti, kar jim gotovo ne bo ljubo. Pravi naročnik je le oni, ki redno poravnajo naročnino. — Odbor.

Kočinari

Jesenice. Poročali smo že, da se je v posameznih obratih KKD začelo šikanirati in preganjati delavske zaupnike. Pa tudi druge nerednosti so se dogajale. Vsled tega se je plenum obratnih zaupnikov pritožil na inspekcijo dela in zahteval, naj napravi red. Koncem aprila se je nato mudil v svrhu inspekcije posameznih obratov inspektor dela ing. Baraga na Jesenicah. Pričakujemo, da se bo v resnici tudi kaj izpremenilo in to v prilog delavstvu.

Kleparji

Ljubljana. V nedeljo 28. maja se je vršil redni mesečni sestanek naše skupine. Sestanek je bil zadovoljivo obiskan. Tov. Žužek je podal zelo zanimivo poročilo o sedanjih razmerah. Kljub temu, da je danes vsega v izobilju, vendar stradajo milijoni ljudi. Človek je pozabil na samega sebe, se udinjal samo materializmu, ki prinaša pogin in propad. Nato je poročal tov. tajnik o strokovnih zadevah. Njegove besede so bile apel na vse tovariše, naj skrbijo, da ojačijo organizacijo. Vse se organizira. Čudno pa je, da nam tisti, ki svoje pozivljajo v organizacijo, branijo, da bi se mogli mi pomočniki poslužiti te pravice, kaj šele vajenci! Morda so te pravice samo za gotove stroke, ki jim dovoljujejo združevanje in borbo za dosego svojih pravic? Kdo pa je danes bolj potreben organizacije nego delavec?! Brez ozira na delavsko zaščitno zakonodajo morajo ravno pomočniki delati 10, 12 ur dnevno in čestokrat tudi več. Da, delati morajo tudi ob nedeljah in praznikih, ne da bi dobili za to ono, kar jim po zakonu pripada. Sicer pa, dokler je le eden brez dela na ulici, bi se ne smelo delati več ko osem ur dnevno, najmanj pa, da se dela

tudi ob nedeljah in praznikih. Pozivamo Inspekcijo dela kot nadzorno oblast, da v tem pogledu napravi red. Smo na višku sezone in nas je samo v naši stroki okrog 40% brezposelnih. Zato je danes bolj ko kdajkoli potrebno, da se energično izvaja zakon o zaščiti delavcev. Najboljši odgovor na vse te mizerne razmere je: Vsi v strokovno organizacijo! Le organizirani bomo mogli te profinarske, kapitalistične izrodke pripraviti do tega, da nam bodo dali, kar nam gre. Hočemo dela, ne miloščine!

Nameščenci

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije v Ljubljani (SZPTNJ) je organizacija nameščencev krščanskega svetovnega nazora. Kdor priznava krščanski svetovni nazor, more biti njen član ali prijatelj. Kot nameščenska interesna organizacija stoji na stališču, da more biti njeno delo le takrat koristno za nameščenstvo, če ga uravnava le z ozirom na njegove potrebe. Čvrsto se drži besed dr. Jan. Ev. Kreka, ki je dejal: »Ne na mrzli sever, na gorki jug uprimo oči, kjer citrone in oranže cvetlo! Iz tega izhaja naš program in stremenje napraviti krščansko strokovno gibanje močno v vsej državi — Jugoslaviji! Organizacija ozkega obzorja nima poleta! Odtod to, da je SZPTNJ za vse nameščenstvo v državi, ki je krščanskega svetovnega nazora. — Toliko v blagohotno in javno pojasnilo vsem, ki jim SZPTNJ ni všeč.

Delavsko združništvo

Redni letni občni zbor Delavske posojilnice v Celju, r. z. o. z., bo 9. junija 1933 ob 20 v uradnih prostorih v Delavski zbornici s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti. Ako občni zbor ob navedenem času ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

Občni zbor »Produktivne zadruge kleparjev in sorodnih strok, r. z. o. z.« v Ljubljani. Radi nesklepčnosti občnega zbora zadruge se bo vršil ponoven občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsaki udeležbi, dne 6. junija 1933 ob pol 6 zvečer v prostorih Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22/I. Dnevni red nespremenjen. — Načelstvo.

Pomen binkoštnega praznika rudarjev

Pretežna večina mlajših in tudi starejših rudarjev ne razume pomena korakajoče vrste na čelu delavske godbe in zastave k službi božji na Sv. Planini. Vsaka počastitev ali proslava pa ima vedno kak zgodovinski pomen, pravimo tudi običaj. Leta 1872 je razsajala v Trbovljah takrat neozdravljiva bolezen tifus in črne kože. Epidemija je pobrala nad sto ljudi in starosti 20—30 let, dneвно jih je umrlo kar deset in še več.

Pri nekaterih družinah so popolnoma izumrli in je bilo le težko zadostiti mizarju z delom potrebnega in zadostnega števila raket za umrle. Vse delavstvo je bilo v strahu, kdaj zadene smrt tega in onega, vsa zdravniška veda in pomoč ni nič pomagala proti tej koleri, kakor so jo označili.

Pri velikem obolenju in številu neštetihih smrtnih slučajev skozi tri leta je začel trpeti že tudi rudniški obrat, kateremu je načeloval takratni Eincheltar. Temu je dalo misliti pomanjkanje delavstva. Delavstvo, katero bi bilo prav lahko dobilo delo, se je bilo boleznih in ni prihajalo k rudniku v službo, in že zaposleni so bežali iz obrata na svoje kmečke domove, da si obvarujejo življenje pred kolero.

V stiskah in boleznih pa se vsakdo spomni na Onega, ki mu je dal življenje, da mu ga lahko vsak hip tudi vzame. V znak prošnje in pomoči so sklenili delavski zastopniki sporazumno z uradniki leta 1873, da gredo s prošnjo za odpomoč k sv. daritvi na Planino. Binkoštni ponedeljek (letos je uprav šestdesetletni jubilej) se zatekajo rudarji s prošnjo k Materi pomoči potrebnih.

V početku prvih let in še dolgo tudi v poznejših je bil ta dan prava verska manifestacija rudarjev in uradništva z ravnateljstvom na čelu. Iste-ga dne popoldne so se zbrali delavci kakor tudi

Doma in po svetu

Carinsko vojno imamo z Avstrijo. Ministrski svet je izdal delno prepoved uvoza iz Avstrije. Prepoved se nanaša predvsem na papir, papirne izdelke, kovine in kovinske izdelke kakor tudi na stroje in razne brzojavne naprave. Prepoved je stopila v veljavo 27. maja t. l. Jugoslavija je bila k temu koraku prisiljena, kajti Avstrija je vedno bolj omejevala uvoz naših izdelkov. Sicer pa to stanje ne bo trajalo dolgo, kajti avstrijski gospodarski krogi so pri tem težje prizadeti nego v Jugoslaviji.

Sestanek zastopnikov Male zveze se vrši te dni v Pragi. Ker se pakt štirih na vsak način hoče realizirati in se v tem pogledu zelo pritiska na Francijo, da ga sprejme, so razgovori zastopnikov Male zveze v Pragi izredne važnosti. Zdi se, da Francija čaka na izid praškega sestanka, nakar se bo odločila, za ali proti. Sestanek ima predvsem namen, malo zvezo strniti v eno gospodarsko entoto. Dalje bo govor o zvezi s Poljsko in o zblizanju z Rusijo.

Balkanski pakt snuje Mussolini ker ve, da ga bo sicer prehitela s svojimi načrti Mala zveza. V ta pakt hočejo na vsak način pritegniti tudi Rumunijo. Seveda o tem ni govora. Gotovo pa je, da ima na države, kakor Bolgarijo, Grčijo in Turčijo, Italija velik vpliv. Glede Albanije je itak jasno, da je to le njena kolonija.

V Ameriki imajo velik gospodarski škandal. Na zatožni klopi sedi najbogatejši mož Amerike Morgan. Obdolžen je, da je državo oškodoval za težke milijone, ker ni plačeval davkov. S tem v zvezi prihajajo na dan tudi druge umazane zadeve. Prizadete so važne vodilne osebnosti Hoovervega režima. Ako bi se samo malo pobrskalo, bi našli tudi drugod vse polno takih izkoriščevalcev, ki sedijo na najvišjih mestih.

To in ono

Vse skupine kakor tudi ostale naročnike »Delavske Pravice«, ako še niso naročili brošure »Delovno pravo« po obrtnem zakonu od dr. A. Reismana iz Maribora, opozarjamo, naj jo čimprej naroče. En izvod stane 5 Din. To zelo praktično in poljudno pisano brošuro mora imeti vsak delavec. Naročite, dokler traja zaloga. Za tako majhen denar vam ne bo kmalu na razpolago tako važna knjiga, ki bi obravnavala novi obrtni zakon.

Trbovlje. Na Praznik Vnebohoda so se zbrali k razgovoru naši mladi fantje, da zastavijo sile mladinskemu pokretu strokovne skupine rudarjev. Zbralo se jih je lepo število, katerim je tov. Križnik obrazložil pomen in namen mladinskega dela za vzgojo in potrebo strokovnega dela na podlagi pravil in poslovnika JSZ. Za vodnika je bil določen tov. Okrogar Viktor, za referenta pa tov. Poznič Ivan. Oba tovariša sta posetila zadnji tečaj v Ljubljani in smo uverjeni, da bosta storila pri naši mladini svojo dolžnost. Starše pa pozivamo, naj pošljejo svoje sinove in hčere v Mladinski odsek Strokovne skupine rudarjev, pri katerem bodo dobili potrebno strokovno in življenjsko vzgojo.

Trbovlje. Zadet od srčne kapi je 27. maja nedoma umrl ključavničar Franc Potočnik v starosti 35 let. Pokojni zapuščča štiri nepreskrbljene otroke. Njegov blagi značaj bo ostal ne samo družini, temveč tudi kovinarjem v trajnem spominu. Njegovi duši bodi Bog dober plačnik!

uradniki v rudniški restavraciji na prijateljski družinski sestanek. Slavje je otvoril ravnatelj z nagovorom ter razložil navzočim pomen in namen praznika, potrebe delavstva in rudnika za bodoče leto itd. Uradniki kakor delavci so bili v intimnem družinskem prijateljstvu in se pogovarjali o potrebi vzajemne pomoči. Nihče si ni domišljal, da je več kot delavec. Za prigrizek je skrbel rudnik, ravnatelj pa je obdaril ta dan z obleko revnejše in številnejše delavske otročiče, tako da je bilo res pravo veselje.

Kakor pa dandanes ponehava verska gorečnost, ponehava tudi medsebojna ljubezen. Ni več številnih sprevodov k cerkvenemu slavju, ni pa tudi več popoldanskih družinskih zabav, ni več medsebojnega spoštovanja, pa tudi ni več darov siromašnim delavskim otročičem. Delavec ne vidi tovariša v delavcu, uradnik smatra delavca za podrejeno bitje. Kdor ne spoštuje Boga, ne spoštuje človeka. Pri tej navedbi je tudi rudarsko praznovanje Binkošti postalo tako kakor je.

DELAVSKA ŽENA

Delavki!

Po statistiki OUZD stalno narašča število zaposlenih delavk. Da je le malo od teh strokovno organiziranih, tega ni treba poudarjati. Krivda je deloma v preobremenjenosti delavke, ki mora pomagati v družini, glavni vzrok pa je tudi brezbriznost in nevednost.

Zavedaj se, da si moreš le sama pomagati. Iz tebe mora zrasti delavska zavest, zavesti se moraš pomena in vrednosti organizacije. Ti sama pa tudi najbolje veš, česa potrebuješ.

Odprava nočnega dela za žene, družina, družinske plače, strokovna izobrazba služkinj, nedeljski počitki, to so vprašanja, ki jih more rešiti le močna ženska organizacija. Zato je dolžnost vsake delavke, žene, da stopi v strokovno organizacijo, da si tako z združenimi močmi ustvarimo boljšo bodočnost. Delavka.

Delavsko dekle in zdravje

Vse premalo časa in smisla ima delavka za resnično veselje. Znak, da je v nas malo zdravja. Človek, ki sedi ves teden v zatohlih prostorih, mora vsaj en dan v tednu v naravo, da se navzgor sonca in zraka. V naravi se človek spoji telesno in duševno. Slovenija je kakor ustvarjena za izlete in izprehode, je lepa in mična, da jo moramo vzljubiti.

O sportu se danes veliko piše in govori. Sport ni moda, je samo nujna potreba. Seveda so ga pa mnogi izmalčili. Ne za sport, ampak za svoje zdravje bomo skrbele.

Najlepši sport je pač izlet v hribe, hoja po neznanih krajih. S tem spoznavamo vasi in hribe, cvetice, drevesa. S hojo si človek utrjuje zdravje, voljo, vedno se veseli vrača domov. Kajti edino v naravi najde človek pravo razvedrilo.

Mnogo delavskih deklet pa zahaja ob nedeljah v gostilne med pijance, poslušat kvante in zapravljat svoje zdravje. Toda izleti v hribe niso nikdar tako dragi, kakor pa gostilna. Čudne pomisleke imajo dekleta, da je tak izlet nekaj luksusa. Ni res. Hrano si vzame vsaka lahko s seboj. Hodite pa peš, ker to je prav izlet in prava ljubezen do narave. Če se vozite, vse zdrži mimo, pri hoji pa človek ne zamudi nobene zanimivosti. Krajev, ki ste jih kdaj obhodile peš, ne boste nikdar pozabile. Včasih si seveda človek zaželi tudi dalje in za takrat si pa počasi shranjuje denar. Biti morate samostojne tudi tu. Same lahko greste, posebno, če vas je več, da ni treba vedno varuhov.

Pa še en važen cilj takih izletov je medsebojno spoznavanje in razgovori o organizaciji. Na takih izletih se lahko veliko debatira, veliko spozna. Posebno poleti je prav težko prirediti sestanke v lokalnih, zato ven v naravo. Tam se lahko brez skrbi pomenite, ker je časa dovolj.

Torej dekleta, poletje je pred nami, izrabimo ga, da bomo do jeseni zdrave in močne ter pripravljene za organizacijo.

O samovzgoji

Zadnjič sem Ti pisala o potrebi notranjega življenja. Danes Ti bom pa povedala nekaj misli o pripravi za zakon. Tudi za zakon je treba temeljite priprave. Dekleta in tudi fantje vse premalo mislijo na tisto skupno življenje, ki traja pri večini vendar čez polovico življenja. Denar, zdravje, služba, lepota, vse to ima pri sklepanju zakonov večjo vlogo, kakor pa ljubezen in pravo notranje razumevanje med fantom in dekletom. Včasih in še danes večkrat so starši poiskali dekletu moža. Danes smo pa žene vsaj tu že bolj samostojne. Zato pa zahteva prav ta svoboda od nas veliko dolžnosti.

Zakon, družina, mož — to Ti naj bo sveta in življenjsko važna stvar. Za zakonsko življenje je treba celega človeka, kje pa moreš potem misliti še na družino, morebitni poklic, če nisi dovolj močna? Treba je torej strogega nadzorstva nad seboj, nad vsakim dejanjem in hotenjem. Marsikaki stvari se moraš odreči.

Kot katoličanka moraš spoštovati brezmejno vrednost zakona. Edino zakon, ki je sklenjen v dušah dveh ljudi in posvečen po cerkvi, more ohraniti ženino dostojanstvo kot mati v človeški družbi. Potrebno pa je oboje. Prisiljen zakon, pa

četudi cerkveno posvečen, ne bo prinesel blagoslova, ker za sprejem vsakega zakramenta mora biti človeška duša pripravljena.

Za dober zakon je treba gotovo dobrega poznanja pred poroko. Prav za to življenje pa mora biti človek vzgojen, močan in veren. Kajti tu pridemo do najvažnejše točke, mislim, da se ne boš ustrašila: spolno občevanje. Od tu izvira tista strašna bolezen sedanjega časa, pa če pogledaš med delavske sloje, ali pa med tako zvano inteligenco. Med delavstvom je vzrok tega zla prav pomanjkanje stanovanj in pa alkohol. Predvsem pa zavisi od človeka samega, ki danes ne pozna odgovodi, žrtve, ker sploh ne čuti nobene odgovornosti. Zato so delavska dekleta (poleg slabe hrane in slabe zraka v tovarnah) danes bolna, propadla. Človek, ki smatra spolno občevanje za naslado in užitek, je izgubil vsak npravn čut in tudi svoje človeško dostojanstvo. Pa se mnogi sklicujejo na naravo in zdravje. To so plehki izgovori. V moji naravi je tudi želja po svobodnem življenju, otrok tudi ne gre rad v šolo, pa mora, ker je družabno bitje. Pišem Tebi, dekle, ker vem, da boš prav razumela. Tvoja svoboda Ti daje mnogo ugodnosti, a tudi veliko dolžnosti.

Kjer je pa dolžnost, je tudi pravica. Pravico imaš, dekle, da od fanta zahtevaš, da Ti pomaga na tem potu. Možu se daje vedno več pravic, od žene se zahtevajo dolžnosti in pokorščina. Tudi mož mora biti vzgojen prav glede teh temeljnih pogojev za zakon drugače. Dekle, Tvoje delo je to.

Morda mi boš rekla, saj se vse to lahko napiše, a v življenju je tako težko. Res, ni vse lahko, a če hočeš, bo šlo. Pa ne čitaj preveč o teh stvarih. Knjige so večkrat slabe. Končni cilj je pred Tabo, ta Ti je jasen in od njega ne kreni v stran. Drugače pa bodi kot dekle zadovoljna in vesela, saj bo lepša Tvoja bodočnost, če si jo boš sama priborila in sama z delom in bojem ustvarila. Poneje boš posebno vesela, če boš izpolnjevala svoje dolžnosti, ker boš potem lahko zahtevala tudi svoje pravice.

Nekaj misli k družinskemu gospodarstvu

Tako trdo prislužen denar se večkrat zelo nesmotrno razmeče. Alkohol je tisto strašno slepilo, ki delavca uničuje. Če je zaslužek še tako majhen, ampak za »litriček« pa mora biti. Človek ne sreča po raznih vinočutih samo priletnih mož in žena, ampak mlade fante in dekleta, ki vpijejo vsi pijani, da te postane strah. Zadnja leta, kar se je vino pocenilo, so se spremenili nedeljski počitki v pijančevanje. S tem, kar se izda za vino in kar vino škoduje, bi večkrat lahko cela družina preživela lep dan v naravi. Mož popiva, žena pa kuha doma v zakajeni kuhinji, ko bi šla lahko skupaj z otroki v naravo. Kar bi se doma kuhalo, se vzame s seboj ter še kak kuhalič. Če vsi pomagajo, še posebno tekne. Ob nedeljah se na ta način mož in žena pogovorita, česar ne zmoreta radi dela med tednom. Drugič se pa tudi žena vsaj enkrat spočije.

Druga misel je pa obleka in moda. Okusna in čedna obleka vsakomur ugaja. Človek, ki hodi zamenjarjen in umazan po lastni krivdi, je revež in lenuh. Skrb za zunanost je lepa poteza tako pri ženi kakor pri možu. Ampak sužnji smo postali mode, to je tisto strašno. Moda je kapitalistična iznajdba. Koliko stvari je naravnost grdih in nezdravih, ki so pa moderne. Za primer vzemimo samo čevlje z visoko peto. So prvič zelo nezdravi. Mnoge bolezni so posledica te mode. Pa gredo potem še na izlete s temi strašnimi čevlji!

Sto takih primerov je, pa naj zadostuje ta. Sužnji smo mode, pa amen. Včasih so imele naše prednice eno obleko po 30 let. Če bi bilo danes to mogoče, koliko časa bi pridobile za lepše stvari, za dobre knjige, za izlete, za organizacijo in razne kulturne dobrine. Tako pa porabimo večino časa za obleke in naš zunanji videz.

Treba se bo počasi otresti tega suženjstva, ker sicer ne bo delavska žena nikdar svobodna. Kapitalist dobro ve, kako bo ljudi zmešal, da ne bodo znali več trezno misliti. Vino, moda, pa še kino...

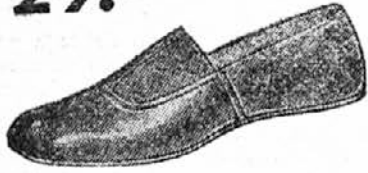
Ti, delavsko dekle, si moraš poiskati pravo pot. To zahteva Tvoje telesno in duševno zdravje, ki sta prvi pogoj za dobro družino.

NAROČI BESEDO!

ZA BINKOŠTNE PRAZNIKE

OTROKOM:

29.-

Štev. 27-34 Vrsta 242
Otroški telovadni čevlji s prožnim
chrom-podplatom. Ženski Din 35,-,
moški Din 39,-.

29.-

Vrsta 4561-29
Za sport. Idealen in najcenejši čev-
velj za vse vrste sporta, turistiko in
razne igre. Vel. 27-34 Din 35,-.

45.-

Vrsta 2942-00
Otroška sandala s crep-gumijastim
podplatom, elastična in trpežna. —
Štev. 22-26 Din 35,-, štev. 35-38
Din 59,-.

49.-

Štev. 20-26 Vrsta 5851-30
Za ljubljenske lakaste ali rjavo kom-
binirane čevljičke. Zelo lepi in
okusni.

V vročih poletnih dneh morate predvsem posvetiti čim večjo
pažnjo svojim nogam. V vsaki naši prodajalnici Vam po-
strežemo z odgovarjajočo obutvijo tako za praznike kot
tudi za vsakdanjo nošnjo, najsibo za delo ali pa za dom.
Naša letna obutev je lahka, udobna in poceni. Obiščite nas.
Oglejte si našo letno obutev brez obveznosti za nakup.

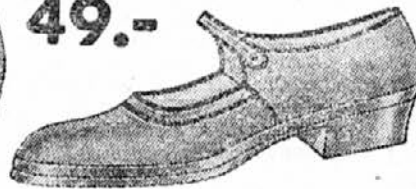
ŽENAM:

49.-

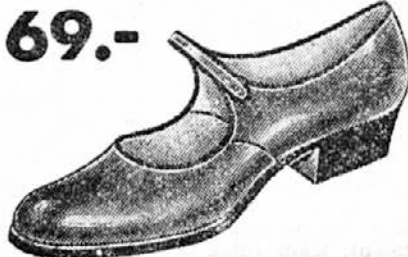
Vrsta 3335-10
Udoben ženski platneni čevljev z gu-
mijastim podplatom in nizko peto
Praktičen za vsakdanjo nošnjo.

49.-

Vrsta 1445-09
Praktični letni čevlji z zaponko, iz
najboljšega platna. Neobhodno po-
trebni vsaki ženi za vsakdanjo
nošnjo. Lahki in poceni.

69.-

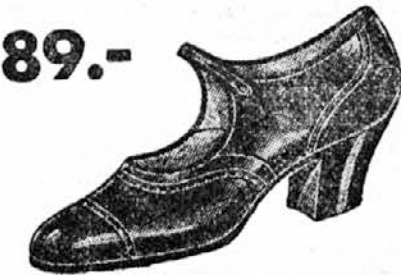
Vrsta 3945-03
Praktičen in udoben čevljev iz črnega
boksa z gumijastim podplatom, za
vsakdanjo uporabo nenadomestljiv.

69.-

Vrsta 3925-23
Za gospodinje, ko gredo kupovat
na trg, praktični in trpežni čevlji z
elastičnim gumijastim podplatom.

89.-

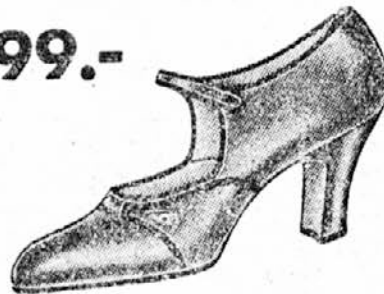
Vrsta 2845-11
Za vsak dan te čevlje iz črnega
ali rjavega boksa. Ravnotaki lakasti
za nedeljo in praznik Din 99,-.

99.-

Vrsta 2605-16
Zelo okusno okrašen čevljev k sport-
nemu kostimu. Izdelan je iz temno-
rjavega boksa.

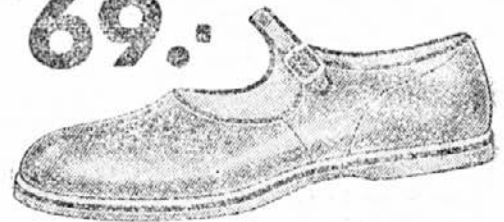
99.-

Vrsta 9645-38
Eleganten čevljev iz rjavega boksa
ali črnega laka s kombinacijami iz
kačje kože.

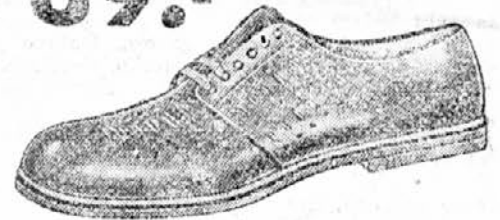
MOŽEM:

69.-

Vrsta 2947-00
Sandale s crep-gumijastim podplatom ne žulijo
ne nog ne žepa. Zelo so lahke, zračne in
udobne. Ženske Din 59,-.

89.-

Vrsta 2927-41
Zračne in lahke sandale s chrom-podplatom.
V toplih dnevih neobhodno potrebne.

89.-

Vrsta 1937-29
iz močnega boksa z elastičnim gumijastim pod-
platom. Za vsakdanjo uporabo. Rjavi ali črni.

129.-

Vrsta 1637-21
iz prvovrstnega telečjega boksa, rjavi ali
črni. Zelo praktični in udobni.

149

Vrsta 1637-80
Polčevlji iz prvovrstnega telečjega boksa
okrašeni s perforacijo.

Poleti nosite lahko in udobno obutev.

Vel. 20-26

19.-

Vrsta 4431-00. Za poletje. Udoben in trpežen čevljev iz sivega
platna z gumijastim podplatom. Lahek in poceni. Neobhodno
potreben za vsakdanjo nošnjo v soparnih poletnih dnevih.
Vel. 27-34 Din 25,-, vel. 35-42 Din 29,-, vel. 43-47 Din 39,-.

Bata